

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

8. september 2022 *

Eelotsusetaotlus – Looduslike looma- ja taimeliikide kaitse nendega kauplemise reguleerimise teel – Määrus (EÜ) nr 338/97 – Artikli 8 lõike 3 punkt d – Mõiste „loomaliikide vangistuses sündinud ja kasvanud isendid“ – Määrus (EÜ) nr 865/2006 – Artikli 1 punkt 3 – Mõiste „paljunduskari“ – Artikli 54 punkt 2 – Paljunduskarja põlvnemise tuvastamine – Päritolu kontroll

Kohtuasjas C-659/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Nejvyšší správní soudu (Tšehhi Vabariigi kõrgeim halduskohus) 25. novembri 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. detsembril 2020, menetluses

ET

versus

Ministerstvo životního prostředí,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president C. Lycourgos, kohtunikud S. Rodin (ettekandja), J.-C. Bonichot, L. S. Rossi ja O. Spineanu-Matei,

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- ET, esindaja: *advokát* P. Pařil,
- Tšehhi valitsus, esindajad: L. Dvořáková, M. Smolek ja J. Vláčil,
- Slovakkia valitsus, esindaja: S. Ondrášiková,
- Euroopa Komisjon, esindajad: P. Ondrůšek ja C. Valero,

* Kohtumenetluse keel: tšehhi.

olles 3. märtsi 2022. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada komisjoni 4. mai 2006. aasta määruse (EÜ) nr 865/2006, millega kehtestatakse looduslike looma- ja taimeliikide kaitset nendega kauplemise reguleerimise teel käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT 2006, L 166, lk 1), artikli 1 punkti 3 ja artikli 54 punkti 2.
- 2 Taotlus on esitatud kassatsioonimenetluses, milles on vastamisi ET ja Ministerstvo životního prostředí (keskkonnaministeerium, Tšehhi Vabariik) ning milles on vaidluse all viie hüatsintaara (*Anodorhynchus hyacinthinus*) isendi kohta kehtestatud äritegevuse keelust erandi tegemine.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 3 Washingtonis 3. märtsil 1973 alla kirjutatud loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse konventsioon (*United Nations Treaty Series*, 993. kd, nr I-14537, edaspidi „CITES“) eesmärk on tagada, et konventsiooni lisadesse kantud liikide, nende osade ja neist saaduga rahvusvaheline kaubandus ei kahjustaks bioloogilise mitmekesisuse säilimist ning vastaks looduslike liikide säästva kasutamise nõuetele.
- 4 CITESi, mille osaliseks Euroopa Liit sai 8. juulil 2015, rakendati liidus alates 1. jaanuarist 1984 nõukogu 3. detsembri 1982. aasta määrusega (EMÜ) nr 3626/82, mis käsitleb loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse konventsiooni kohaldamist ühenduses (EÜT 1982, L 384, lk 1). See määrus tunnistati kehtetuks nõukogu 9. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 338/97 looduslike looma- ja taimeliikide kaitse kohta nendega kauplemise reguleerimise teel (EÜT 1997, L 61, lk 1; ELT eriväljaanne 15/03, lk 136), mille artikli 1 teises lõigus on sätestatud, et kohaldatakse, järgides CITESi eesmärke, põhimõtteid ja sätteid.
- 5 CITESi II artikli „Põhiprintsiibid“ lõikes 1 on ette nähtud:

„I lisa sisaldab kõiki väljasuremisohus olevaid liike, mida kauplemine ohustab või võib ohustada. Kauplemist nendesse liikidesse kuuluvate isenditega võib lubada vaid erandlikel tingimustel ning see peab alluma eriti rangetele eeskirjadele, et mitte ohustada nende liikide edasist püsimajäämist.“
- 6 Alates 22. oktoobrist 1987 kuulub hüatsint-siniaara liigina CITESi I lisasse.

- 7 CITESi osaliste konverentsi resolutsiooni 10.16 (edaspidi „konverentsi resolutsioon 10.16“) lõike 1 „Terminoloogia“ punkt a on sõnastatud järgmiselt:

„[CITESi osaliste konverents] VÕTAB VASTU järgmised käesolevas otsuses kasutatud mõistete määratlused:

[...]

- c) kasvanduse „paljunduskari“ – kõik paljundusettevõttes paljundamiseks kasutatavad loomad; [...].“

- 8 Selle resolutsiooni lõike 2 „Mõiste „vangistuses kasvatatud““ punkti b alapunkti ii alapunktis A on sätestatud:

„[CITESi] osalisriikide konverents OTSUSTAB:

[...]

- b) väljendit „kasvanud vangistuses“ tõlgendatakse nii, et see viitab [CITESi] I artikli punktis b toodud määratluse tähenduses üksnes isenditele, kes on sündinud või toodetud muul viisil kontrollitud keskkonnas, ja seda kohaldatakse ainult:

[...]

- ii) kui paljunduskari on ekspordiriigi pädevatele valitsusasutustele tõendatult:

A. koostatud vastavalt CITESi sätetele ja asjasse puutuvatele riigisisestele sätetele ning viisil, mis ei kahjusta liigi püsimist looduses.“

- 9 CITESi osaliste konverentsi resolutsiooni 12.10 (edaspidi „konverentsi resolutsioon 12.10“) lõike 5 punkt a on sõnastatud järgmiselt:

„[CITESi osaliste konverents] OTSUSTAB:

- a) et ettevõtte võib registreerida käesolevas resolutsioonis sätestatud korras üksnes siis, kui tema toodetud isendeid saab kvalifitseerida „vangistuses kasvatatuks“ konverentsi resolutsiooni 10.16 (Rev.) tähenduses.“

- 10 Konverentsi resolutsiooni 12.10 I lisa „Registreeritavate ettevõtete kohta haldusorgani poolt sekretariaadile esitatav teave“ kehtestab loetelu 16 andmekategooriast, mis tuleb edastada CITESi sekretariaadile ja mille hulgas on eelkõige vangistuses loomi kasvatava ettevõtte omaniku ja juhataja nimi ning aadress, asutamise kuupäev ja loomade pidamiseks kasutatavate ning isendite põgenemist takistavate ruumide kirjeldus.

Liidu õigus

Määrus nr 338/97

- 11 Määruse nr 338/97 põhjenduses 10 on märgitud:

„käsoleva määrusega hõlmatud isendite võimalikult laiema kaitse tagamiseks on vaja kehtestada sätted, kuidas kontrollida ühendusesisest kauplemist nende isenditega ja nende edasitoimetamist ning isendite hoidmistingimusi; käsoleva määruse alusel väljaantud ja eespool nimetatud kontrollimisele kaasaaitavate sertifikaatide väljaandmise, kehtivuse ja kasutamise kohta peavad olema ühised eeskirjad“.

- 12 Määruse nr 338/97 artikli 1 „Eesmärk“ esimeses lõigus on sätestatud:

„Selle määruse eesmärk on kaitsta looduslikke looma- ja taimeliike ning tagada nende säilimine sel teel, et reguleeritakse nendega kauplemist vastavalt järgmistele artiklitele.“

- 13 Määruse artikli 8 „Äritegevuse kontrollimisega seotud sätted“ lõigetes 1 ja 2 ning lõike 3 punktis d on ette nähtud:

„1. Lisas A loetletud liikidest isendite ostmine, ostupakkumine, kommertseesmärkidel omandamine, kommertseesmärkidel üldsusele näitamine, kasutamine tulu saamiseks ning müük, müügiks hoidmine, müügiks pakkumine või müügiks transportimine on keelatud.

2. Liikmesriigid võivad keelata lisas A loetletud liikidest isendite, eriti elusloomade pidamise.

3. Kooskõlas ühenduse teiste õigusaktidega, mis käsitlevad loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitset, võib lõikes 1 nimetatud keelu suhtes teha erandi, kui isendite asukohaks oleva liikmesriigi korraldusasutus annab igal üksikjuhul välja tõendi, et isendid:

[...]

d) on loomaliigi vangistuses sündinud ja kasvatatud isendid või taimeliigi kunstlikult paljundatud isendid või selliste isendite osad või neist saadud.“

- 14 *Anodorhynchus*'e liik, mille alla kuuluvad siniaarade üldnimetust kandvad loomad, on esitatud sama määruse lisas A.

Määrus nr 865/2006

- 15 Määruse nr 865/2006 põhjendus 1 on sõnastatud järgmiselt:

„On tarvis sätteid, et rakendada määrus (EÜ) nr 338/97 ja tagada [CITESi] sätete täielik täitmine.“

16 Määruse artikli 1 „Mõisted“ punktis 3 on sätestatud:

„Lisaks määruse (EÜ) nr 338/97 artiklis 2 sätestatud mõistetele kasutatakse käesolevas määruses järgmisi mõisteid:

[...]

3) *paljunduskari* – kõik paljundamiseks kasutatavad loomad“.

17 Määruse artikli 54 „Vangistuses sündinud ja kasvatatud ning kunstlikult paljundatud isendid“ punktis 2 on sätestatud:

„Ilma et see piiraks artikli 55 kohaldamist, peetakse loomaliigi isendit vangistuses sündinuks ja kasvanuks üksnes siis, kui asjaomase liikmesriigi pädev teadusasutus on veendunud, et:

[...]

2) *paljunduskari* on koostatud vastavalt selle suhtes omandamise ajal kehtinud õigusnormidele ja viisil, mis ei kahjustanud asjaomase liigi püsimist looduses“.

18 Määruse nr 865/2006 artiklis 55 „Põlvnemise kindlakstegemine“ on sätestatud:

„Kui pädev asutus peab artikli 54, artikli 62 punkti 1 või artikli 63 lõike 1 kohaldamisel vajalikuks teha looma põlvnemine kindlaks vere- või muu koeanalüüsi abil, tehakse see analüüs või vajalikud proovid asutuse kehtestatud ettekirjutusele vastavalt kättesaadavaks.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

19 ET kasvatab Tšehhi Vabariigis papagoisid. 21. jaanuaril 2015 taotles ta pädevalt krajský úřadilt (Tšehhi Vabariigi maakondlik asutus), et see teeks äritegevuse keelust erandi tema kasvanduses 2014. aasta jooksul sündinud viie hüatsint-siniaara (*Anodorhynchus hyacinthinus*) suhtes.

20 Nende papagoide vanavanemad (edaspidi „papagoide vanavanemate paar“) importis esmalt Bratislavasse (Slovakkia) üks Uruguay kodanik ja seejärel importis FU nad 1993. aasta juunis CITESiga vastuolus olevatel asjaoludel autoga Tšehhi Vabariiki.

21 Tšehhi Vabariiki vedamise ajal pidas tolliasutus sõiduki piiril kinni ja papagoide vanavanemate paar konfiskeeriti seejärel haldusotsusega. Vrchní soud v Praze (Praha kõrgem kohus, Tšehhi Vabariik) tühistas selle siiski 1996. aastal.

22 Asjaomane haldusasutus tagastas papagoide vanavanemate paari seejärel FU-le, kes laenas nad kolmandale isikule, GV-le. Papagoide vanavanemate paar sai 2000. aastal järglastena kaks papagoid, kelle GV üles kasvatas (edaspidi „papagoide vanemad“). ET omandas papagoide vanemad samal aastal GV-lt, ilma et omandiõiguse ülemineku kehtivust oleks vaidlustatud.

23 Pädev maakondlik asutus keeldus ET 21. jaanuaril 2015 taotletud erandit tegemast, tuginedes Agentura ochrany přírody a krajiny ČRi (Tšehhi Vabariigi looduse ja maastiku kaitse amet) arvamusele, mis puudutas ET poolt *paljunduskari* ostmise kooskõla määruse nr 856/2006 artikli 54 punktiga 2. Selle arvamuse kohaselt ei saa kindlalt väita, et see kari oli koostatud

kooskõlas õigusnormidega, kuna 1998. aasta registrites, kus on mainitud papagoide vanavanemaid, oli arvukalt puudujääke ja neis ei sisaldanud muid andmeid kõnealuste isendite päritolu kohta.

- 24 ET esitas selle keeldumise peale vaide, milles ta väitis, et pädev maakondlik asutus oli väärtalt tõlgendanud mõistet „paljunduskari“, kuna tema arvates koosnes niisugune kari vaid papagoide vanemate paarist ja nende alanejatest sugulastest, mistõttu ei olnud sellel asutusel õigust hinnata papagoide vanavanemate paari päritolu.
- 25 Keskkonnaministeerium jättis selle kaebuse rahuldamata, leides, et papagoide vanavanemate paari omandamise viis on määrava tähtsusega ning ET-le ei saa teha erandit, kuna ET ei suuda tõendada selle paari päritolu.
- 26 ET esitas kaebuse rahuldamata jätmise otsuse peale apellatsioonkaebuse Krajský soud v Hradci Králové (Hradec Králové maakonnakohus, Tšehhi Vabariik).
- 27 Nimetatud kohus jättis apellatsioonkaebuse rahuldamata põhjendusega, et liigi *Anodorhynchus* papagoidega kauplemist võib lubada vaid siis, kui määruse nr 865/2006 artiklis 54 sätestatud tingimused on täidetud. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei olnud aga ükski selle määruse artikli 54 punktis 2 sätestatud tingimustest käesoleval juhul täidetud.
- 28 Täpsemalt tuvastas Krajský soud v Hradci Králové (Hradec Králové maakonnakohus) oma otsuses, et papagoide vanavanemate paari importimisel Tšehhi Vabariiki oli CITES selles liikmesriigis jõus ja riigisiseste õigusnormidega liikmesriigi õiguskorda üle võetud. Nimetatud kohus leidis ühest küljest, et sätete järgi, millega CITES Tšehhi õigusesse üle võeti, on lubatud hinnata paljunduskarja päritolu kuni papagoide vanavanemate paarini, ja teisest küljest, et mõiste „paljunduskari“ määruse nr 865/2006 tähenduses hõlmab käesoleval juhul kolme papagoide põlvkonda, ning seega võis pädev maakondlik asutus vanavanemate paari päritolu tõendamist nõuda.
- 29 ET esitas selle kohtuotsuse peale Nejvyšší správní soudile (Tšehhi Vabariigi kõrgeim halduskohus) kassatsioonkaebuse, väites, et Krajský soud v Hradci Králové (Hradec Králové maakonnakohus) on väärtalt tõlgendanud mõistet „paljunduskari“ määruse nr 865/2006 tähenduses.
- 30 Nejvyšší správní soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim halduskohus) märgib, et põhikohtuasja poolte vahel ei ole vaidlust ühelt poolt selles, et papagoide vanemate paar sündis 2000. aastal Tšehhi Vabariigis vangistuses ja et ET poolt nende omandamine oli sellisena õiguspärane, ja teiselt poolt selles, et papagoide vanavanemate paari päritolu on kahtlane. Seetõttu soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus esimesena teada, kas mõiste „paljunduskari“ määruse nr 865/2006 artikli 54 punkti 2 tähenduses hõlmab ka selliste loomade ülenejaid sugulasi, kes asuvad liikmesriigi territooriumil.
- 31 Teisena, kui mõistet „paljunduskari“ tuleb tõlgendada kitsalt, tekib küsimus, kas määruse nr 865/2006 artikli 54 punktis 2 kasutatud paljunduskarja „koostamise“ mõiste hõlmab käesoleval juhul üksnes nende papagoide vanemate paari omandamist, keda kasutatakse paljundamiseks, või vastupidi, paljundusliini algusest, st papagoide vanavanemate paari omandamist nagu käesoleval juhul.
- 32 Kolmandana soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas ET taotletud erandi tegemise taotluse läbivaatamisel tuleb arvesse võtta veel teatud konkreetseid asjaolusid.

- 33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib sellega seoses, et ET omandas papagoide vanemate paari seaduslikul teel ning et ühelt poolt ei kuulunud Tšehhi Vabariik nimetatud omandamise kuupäeval Euroopa Liitu ja teiselt poolt, kuigi CITES seal kehtis, ei olnud selle üle võtnud riigisisestes õigusnormides nõutud, et CITESi tähenduses väljastataks tunnistus juhul, kui võõrandamine toimub ühes ja samas riigis. Seetõttu leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ET-l võis tekitada õiguspärane ootus, et papagoide vanemate paari järglastega kauplemine on lubatud vähemalt Tšehhi Vabariigis.
- 34 Lisaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et eranditaotluse läbivaatamisel võib olla tarvis arvesse võtta asjaolu, et papagoide vanavanemate paar tagastati FU-le kohtuotsusega, nagu ka ET argumenti, et vangistuses sündinud isenditega kauplemine vähendab nõudlust loodusest püütud ebaseaduslikult ostetavate isendite järele. Lõpuks väidab nimetatud kohus, et juhul, kui ET-le ei tehtaks taotletavat erandit, piirduks tema omandiõigus õigusega omada papagoide vanemate paari ja võib-olla ka nende alanejaid sugulasi, ilma et tal oleks õiguslikus mõttes nende üle käsutusõigust.
- 35 Nendel asjaoludel otsustas Nejvyšší správní soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim halduskohus) kohtuasjas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas isendid, kes on tegevusloaga loomakasvataja kasvatatud isendite vanemad, on hoolimata sellest, et nad ei ole kunagi olnud loomakasvataja omandis ega valduses, hõlmatud mõistega „paljunduskari“ määruse [nr 865/2006] tähenduses?
  2. Kui esimesele küsimusele vastatakse, et nimetatud isendite vanemad ei kuulu paljunduskarja hulka, siis kas pädevatel asutustel on õigus selle käigus, kui nad kontrollivad, kas on täidetud määruse [nr 865/2006] artikli 54 punktis 2 sätestatud tingimus, et paljunduskari peab olema koostatud õiguspäraselt, viisil, mis ei kahjustanud asjaomase liigi püsivust looduses, teha kindlaks isendite vanemate päritolu ja teha sellest järeldused küsimuses, kas paljunduskari koostati selle määruse artikli 54 punktis 2 ette nähtud eeskirju järgides?
  3. Kas selle käigus, kui kontrollitakse, kas on täidetud määruse [nr 865/2006] artikli 54 punktis 2 sätestatud tingimus, et paljunduskari peab olema koostatud õiguspäraselt, viisil, mis ei kahjustanud asjaomase liigi püsivust looduses, võib võtta arvesse juhtumi muid asjaolusid (eelkõige toimimist heas usus isendite võõrandamisel ja õiguspärasest ootust selles osas, et nende järglastega kauplemine on võimalik, ning juhul kui see on asjakohane, ka Tšehhi Vabariigi enne Euroopa Liiduga ühinemist kehtinud vähem rangeid õigusnorme)?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 36 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 865/2006 artikli 1 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et selle sätte tähenduses hõlmab mõiste „paljunduskari“ paljundusettevõttes kasvavatavate isendite ülenejaid sugulasi, kes ei ole kunagi olnud selle paljundusettevõtte omandis ega valduses.

- 37 Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa säte on (8. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Staatsanwaltschaft Wien (maksekorralduste võltsimine), C-584/19, EU:C:2020:1002, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Mis sellega seoses esiteks puudutab määruse nr 865/2006 artikli 1 punkti 3 grammatilist tõlgendamist, siis tuleneb sellest sättest, et mõiste „paljunduskari“ hõlmab kõiki paljundusettevõtte loomi, keda kasutatakse paljundamiseks.
- 39 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 36 ja 37, ei piisa ainuüksi määruse nr 865/2006 artikli 1 punkti 3 sõnastusest, et kõrvaldada sellele sättele antava tõlgenduse mitmetimõistetavust, kuna selle erinevad keeleversioonid viitavad eri tähendustele. Nimelt, kuigi mitmest keeleversioonist, nagu hispaania-, saksa-, prantsus- või lätikeelne versioon, tuleneb, et üksnes paljundusettevõttes ehk loomakasvatuseks sobiva struktuuriga kindlaksmääratud alal olevad loomad kuuluvad selle sätte tähenduses mõiste „paljunduskari“ alla, siis teised keeleversioonid, nagu kreeka-, inglise-, horvaadi- või sloveenikeelne versioon, viitavad üldisemalt kõikidele paljundamise protsessis osalenud loomadele ja hõlmavad potentsiaalselt järeltulijaid neilt isenditelt, keda pole kunagi konkreetsetelt omanud ega pidanud ükski paljundusettevõtte.
- 40 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa aga liidu sätte ühes keeleversioonis kasutatud sõnastus olla selle sätte tõlgendamise ainus alus ja sellele keeleversioonile ei saa tõlgendamisel anda eelist muude keeleversioonide ees, kuna liidu õigusnorme tuleb tõlgendada ja kohaldada ühetaoliselt, arvestades liidu kõigis keeltes kehtivaid versioone (vt selle kohta 24. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A, C-950/19, EU:C:2021:230, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Neil asjaoludel tuleb teiseks analüüsida määruse nr 865/2006 artikli 1 punkti 3 konteksti ning selle sätte ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa säte on.
- 42 Sellega seoses tuleb välja tuua, nagu on märgitud ka määruse nr 865/2006 põhjenduses 1, et määruse eesmärk on ühelt poolt tagada määruse nr 338/97 rakendamine ja teiselt poolt tagada CITESi sätete täielik täitmine, ja nagu on rõhutatud viimati nimetatud määruse põhjenduses 10, tagada looduslike looma- ja taimeliikide võimalikult lai kaitse nendega kauplemise kontrollimise kaudu.
- 43 Nagu kohtujurist oma ettepaneku 19. joonealuses märkuses esile tõi, tuleneb konverentsi resolutsiooni 12.10 I lisast, et CITESi kohaselt tuleb vangistuses loomi kasvatava paljundusettevõtte registreerimiseks anda täpset teavet selle ettevõtte, tema omaniku ja juhataja kohta ning esitada paljunduskarja pidamiseks kasutatavate ruumide kirjeldus. Järelikult ei saa mõistet „ettevõtte“ määruse nr 865/2006 raames mõista nii, et see viitab pelgalt loomakasvatuse protsessile, mis on eraldatud mis tahes konkreetsetest füüsilistest ruumidest.
- 44 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et määruse nr 865/2006 artikli 1 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „paljunduskari“ alla selle sätte tähenduses ei kuulu paljundusettevõttes kasvatatud isendite ülenejad sugulased, kes pole kunagi olnud selle ettevõtte omandis ega valduses.

Teine ja kolmas küsimus

- 45 Kõigepealt tuleb esimesena märkida, et määruse nr 338/97 artikli 8 lõike 1 kohaselt on keelatud müüa selle määruse lisas A loetletud liikidesse kuuluvaid isendeid. Siiski lubab nimetatud määruse artikli 8 lõige 3 liikmesriikidel sellisest keelust kõrvale kalduda eelkõige juhul, kui lisas A loetletud

loomaliigi isendid, keda müüakse, on sündinud ja kasvatatud vangistuses. Määruse nr 865/2006 artikli 54 kohaselt peetakse loomaliigi isendit vangistuses sündinuks ja kasvatatuks üksnes siis, kui asjaomase liikmesriigi pädev teadusasutus on veendunud, et muu hulgas on paljunduskari koostatud vastavalt selle suhtes omandamise ajal kehtinud õigusnormidele ja viisil, mis ei kahjustanud asjaomase liigi püsimit looduses.

- 46 Teisena, Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et ET-le keelduti andmast luba müüa põhikohtuasjas kõne all olevaid papagoisid, kuna neid ei saanud pidada määruse nr 338/97 artikli 8 lõike 3 tähenduses vangistuses sündinuteks ja kasvatatuteks põhjusel, et kolmas isik importis papagoide vanavanemate paari Tšehhi Vabariiki ebaseaduslikult. Vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 44 märgitule ei saa seda paari pidada ET-le kuuluva paljunduskarja osaks, kuna nad ei ole kunagi olnud ET omandis ega valduses.
- 47 Kolmandana nähtub eelotsusetaotlusest ka see, et põhikohtuasjas käsitletavate papagoide hulgas on võimalik kindlaks määrata loodusest võetud isendid, kuna põhikohtuasja poolte vahel ei ole vaidlust selles, et käesoleval juhul on tegemist papagoide vanavanemate paariga.
- 48 Just neid asjaolusid arvestades vastab Euroopa Kohus teisele ja kolmandale küsimusele.
- 49 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 865/2006 artikli 54 punkti 2, tõlgendatuna koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikliga 17 ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega, tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui määruse nr 338/97 lisas A nimetatud loomaliigi isendit, kes on loomakasvataja valduses, saaks pidada vangistuses sündinuks ja kasvanuks selle määruse artikli 8 lõike 3 tähenduses, kui isendi ülenejad sugulased, kes ei kuulu sama loomakasvataja paljunduskarja hulka, on omandanud kolmas isik enne nimetatud määruste jõustumist, teadmatuses kehtivatest õigusnormidest või sellest, kuidas kahjustatakse asjasse puutuva liigi püsimit looduses.
- 50 Esimesena olgu märgitud, et kooskõlas käesoleva kohtuotsuse punktis 37 toodud kohtupraktikaga ei tule arvesse võtta mitte ainult määruse nr 865/2006 artikli 54 punkti 2 sõnastust, vaid ka selle konteksti ning õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see säte on.
- 51 Lisaks tuleb rõhutada, et kuna määruse nr 338/97 artikli 8 lõige 3 kujutab endast erandit üldreeglist, mis keelab nimetatud määruse lisas A loetletud liikidesse kuuluvate isendite igasuguse kaubandusliku kasutamise, tuleb seda sätet tõlgendada kitsalt. Seega tuleb kitsalt tõlgendada ka tingimusi, mille esinemisel võimaldab määruse nr 865/2006 artikli 54 punkt 2 asuda seisukohale, et loomaliigi isend on vangistuses sündinud ja kasvanud, kuna selle sätte eesmärk on täpsustada artikli 8 lõike 3 ulatust.
- 52 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 52 rõhutas, kinnitab seda järeldust CITESi II artikli lõige 1, mille kohaselt tuleb väljasuremisohus liikidega kauplemise suhtes kohaldada eriti rangeid eeskirju, et vältida nende püsimise veelgi suuremat ohustamist, ning see peab olema lubatud vaid erandjuhtudel.
- 53 Teisena, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 51 sisuliselt märkis, viitab määruse nr 865/2006 artikli 54 punkt 2 paljunduskarja „koostamise“ mõistele. Selle mõiste ulatus on aga lai ning võimaldab paljunduskarja vastavuse kontrollimisel selle sättega kehtestatud nõuetele arvesse võtta sündmusi, mis leidsid aset enne, kui loomakasvataja paljunduskarja õieti omandas.

- 54 Seda järeldust kinnitab määruse nr 865/2006 artikkel 55, mille kohaselt pädevad asutused võivad selle määruse artikli 54 kohaldamise eesmärgil kontrollida looma põlvnemist. Sellest järeldub nimelt, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 55, et see säte võimaldab pädevatel asutustel kontrollida paljunduskarja põlvnemist, et teha kindlaks, kas määruse nr 865/2006 artikli 54 punktis 2 sätestatud tingimused on täidetud.
- 55 Lisaks kõneleb määruse nr 865/2006 eesmärk, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 42, tõlgenduse kasuks, mille kohaselt on pädevatel asutustel voli kontrollida paljunduskarja põlvnemist vangistuses sündinud ja kasvatatud isendite müügiks esitatud kauplemiserandi tõendi taotluse raames.
- 56 Sellega seoses, nagu kohtujurist rõhutas oma ettepaneku punktis 57, vastavad määruse nr 865/2006 artikli 54 punktis 2 sätestatud tingimused konverentsi resolutsiooni 10.16 lõike 2 punkti b alapunkti ii alapunktile A. Viimase vastuvõtmisel peeti silmas muret selle pärast, et vangistuses sündinute ja kasvatatutena deklareeritud isenditega kauplemine on suures osas endiselt vastuolus CITESiga ja lepinguosaliste konverentsi resolutsioonidega ning võib kahjustada asjaomaste liikide populatsioonide püsimist looduses.
- 57 Seega on tõlgendus, mille kohaselt on riigisisestel pädevatel asutustel voli kontrollida paljunduskarja päritolu, kooskõlas CITESiga taotletava eesmärgiga tugevdada vangistuses sündinud ja kasvatatud isendite kaitset.
- 58 Samas, kuigi määruse nr 865/2006 artikli 54 punktis 2 on nõutud, et need asutused kontrolliksid, kuidas paljunduskarja ülenejad sugulased on oma looduslikust keskkonnast ära toodud, et veenduda, et seda ei ole tehtud viisil, mis kahjustaks asjaomase liigi säilimist looduses, nähtub selle sätte sõnastusest seevastu, et see ei kohusta nimetatud asutusi kontrollima mitte seda, kas paljunduskarja ülenejad sugulased on omandatud kooskõlas omandamise ajal kehtinud õigusnormidega, vaid veenduma üksnes selles, et paljunduskarja omandamise ajal kohaldamisele kuulunud õigusnormidest on kinni peetud.
- 59 Lisaks tuleb selleks, et teha kindlaks, kas paljunduskarja ei ole koostatud viisil, mis kahjustaks asjaomase liigi säilimist looduses – seetõttu, et looduslikust keskkonnast toodi ära selle karja üleneja sugulane –, võtta arvesse asjaomase liigi olukorda isendi äratoomise hetkel. Kui sel kuupäeval kuulus liik CITESi I lisasse nagu käesoleval juhul, tuleb liigi isendi äratoomist igal juhul pidada asjaomase liigi looduses säilimise kahjustamiseks, ning ühelgi liikmesriigil ei tohi olla võimalik teha erandit keelust müüa sellest ülenejast põlvnevaid isendeid määruse nr 338/97 artikli 8 lõike 3 alusel.
- 60 Kolmandana, mis puudutab määruse nr 865/2006 artikli 54 punkti 2 alusel tehtava kontrolli praktilisi aspekte, siis kuna selles sättes on ühest küljest nõutud, et pädev asutus veenduks, et seal sätestatud kriteeriumid on täidetud, ja teisest küljest ei ole seal määratud kindlaks sellise kontrolli tegemise korda ega tõendamisviise, mis võimaldaksid tõendada, et need kriteeriumid on täidetud, siis tuleb asuda seisukohale, et selliste vahendite kehtestamine on jäetud liikmesriikide pädevate asutuste hooleks. Niisuguste tõendamisviiside hulka kuuluvad selles määruuses ette nähtud load ja tõendid või mis tahes muud asjakohased dokumendid, mida liikmesriigi pädevad asutused peavad otstarbekaks (vt analoogia alusel 16. juuli 2009. aasta kohtuotsus Rubach, C-344/08, EU:C:2009:482, punkt 27).

- 61 Järelikult, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 66 ja 67 sisuliselt rõhutas, võivad sellised analüüsimeetodid eelkõige sõltuda riski hindamisest iga juhtumi asjaoludest lähtuvalt ja hõlmata ka paljunduskarja omandamist puudutavate dokumentide analüüsi.
- 62 Neljandana tuleb rõhutada, et määruse nr 338/97 artikli 8 lõigete 1 ja 3 ning määruse nr 865/2006 artikli 54 punkti 2 koostoimest tulenev keeld müüa isendeid, kelle ülenejatest sugulastest üks on omandatud viisil, mis kahjustab liigi säilimist looduses, ei ole kokkusobimatu omandiõigusega, nii nagu see on tagatud harta artiklis 17.
- 63 Sellega seoses tuleb märkida, et omandiõigus ei ole absoluutne õigus ja et selle kasutamisele võidakse harta artikli 52 lõikes 1 ette nähtud tingimustel kehtestada piiranguid, mis on põhjendatavad liidu taotletavate üldise huvi eesmärkidega (20. septembri 2016. aasta kohtuotsus *Ledra Advertising jt vs. komisjon ja BCE*, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punkt 69 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 64 Tuleb märkida, et eluslooduse kaitse on niisugune legitiimne üldise huvi eesmärk (vt selle kohta 19. juuni 2008. aasta kohtuotsus *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers et Andibel*, C-219/07, EU:C:2008:353, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 65 Lisaks, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 77, viivad määrused nr 338/97 ja nr 865/2006 omavahel tasakaalu selle õigusega seotud nõuded ja eluslooduse kaitsega seotud nõuded. Veel tuleb täpsustada, et sellised nõuded võimaldavad põhjendada seda, et väljasuremisohus liikide isenditega kauplemine on põhimõtteliselt keelatud. Mis puudutab täpsemalt ET argumenti, et see kauplemine võib vähendada nende liikide isendite loodusest püüdmise juhtumite arvu, siis piisab, kui märkida, et nende isenditega kauplemine aitab kaasa nende omandamise turu loomisele, säilitamisele või laiendamisele. Liidu seadusandja on aga asunud seisukohale, et juba sellise turu olemasolu ise kujutab teataval määral ohtu väljasuremisohus liikide säilimisele.
- 66 Lõpuks, mis puudutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud asjaolusid, mis käsitlevad ET õiguspärase ootuse kaitset seoses sellega, et ta saab turustada oma paljunduskarja järglasi, siis need asjaolud ei saa viia teistsuguse järelduseni.
- 67 Esiteks, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 74, siis ka eeldusel, et pädev asutus jõuab järeldusele, et paljunduskarja koostamine oli selle karja omandamise ajal õiguspärane, ei piisa sellest järeldusest üksi, et teha erandit selle paljunduskarja isendite müügi keelust, sest nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 59, tuleb peale selle veel veenduda, et selle paljunduskarja koostamine ei ole kahjustanud liigi säilimist looduses.
- 68 Teiseks ei ole asjakohane ka asjaolu, et kui ET 2000. aastal oma paljunduskarja omandas, olid kehtivad õigusnormid leebemad, kuna Tšehhi Vabariik ei olnud selleks kuupäevaks veel Euroopa Liidu liige.
- 69 Sellega seoses olgu märgitud, et õiguspärase ootuse põhimõtte kohaldamisala ei või laiendada sellisel määral, mis üldiselt takistaks uute eeskirjade kohaldamist varasemate eeskirjade kehtivuse ajal tekkinud olukorra tulevastele tagajärgedele (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus *Skarb Państwowa (liikluskindlustuse hüvitis)*, C-428/20, EU:C:2021:1043, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 70 Kolmandaks, mis puudutab asjaolu, et papagoide vanavanemate paar anti käesolevas asjas kohtuotsuse alusel üle nende importijale, siis piisab, kui märkida, et selle otsuse tegemise kuupäeva tõttu, st enne Tšehhi Vabariigi ühinemist Euroopa Liiduga, ei saa selline otsus mingil juhul olla asjaolu, mida tuleb arvesse võtta, et teha kindlaks, kas ET-le kuuluv paljunduskari oli koostatud määruse nr 865/2006 artikli 54 punkti 2 kohaselt.
- 71 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et määruse nr 865/2006 artikli 54 punkti 2 koostoimes harta artikliga 17 ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus, kui määruse nr 338/97 lisas A nimetatud loomaliigi isendit, kes on loomakasvataja valduses, saaks pidada selle määruse artikli 8 lõike 3 tähenduses vangistuses sündinud ja kasvatatud isendiks, kui selle isendi ülenejad sugulased, kes ei kuulu selle loomakasvataja paljunduskarja hulka, on omandanud kolmas isik viisil, mis kahjustab asjasse puutuva liigi säilimist looduses, enne nimetatud määruste jõustumist.

Kohtukulud

- 72 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Komisjoni 4. mai 2006. aasta määruse (EÜ) nr 865/2006, millega kehtestatakse looduslike looma- ja taimeliikide kaitset nendega kauplemise reguleerimise teel käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 üksikasjalikud rakenduseeskirjad, artikli 1 punkti 3**

tuleb tõlgendada nii, et:

mõiste „paljunduskari“ alla selle sätte tähenduses ei kuulu paljundusettevõttes kasvatatud isendite ülenejad sugulased, kes pole kunagi olnud selle ettevõtte omandis ega valduses.

- 2. Määruse nr 865/2006 artikli 54 punkti 2 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 17 ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega**

tuleb tõlgendada nii, et:

nendega on vastuolus, kui nõukogu 9. detsembri 1996. aasta määruse (EÜ) nr 338/97 looduslike looma- ja taimeliikide kaitse kohta nendega kauplemise reguleerimise teel lisas A nimetatud loomaliigi isendit, kes on loomakasvataja valduses, saaks pidada selle määruse artikli 8 lõike 3 tähenduses vangistuses sündinud ja kasvatatud isendiks, kui selle isendi ülenejad sugulased, kes ei kuulu selle loomakasvataja paljunduskarja hulka, on omandanud kolmas isik viisil, mis kahjustab asjasse puutuva liigi säilimist looduses, enne nimetatud määruste jõustumist.

Allkirjad